

10-Α- ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ (1453 – 1821)

-
- **1453**: Άλωση της Κων/πολης
– αρχή της Τουρκοκρατίας

- *Που βρισκόταν άραγε τότε η **Ευρώπη**;*

Και τι έκανε για αυτόν τον καινούργιο λαό που πλησίαζε απειλητικά στα εδάφη της;

- Η Ευρώπη στα μέσα του 15^{ου} αιώνα
- ● ● ζει στην περίοδο της **Αναγέννησης** και είναι μια ήπειρος που ετοιμάζεται για τους επόμενους 5 αιώνες **να κατακτήσει την υφήλιο...**

- Οι Οθωμανοί, επιθυμώντας να κατακτήσουν κι αυτοί την Ευρώπη, αλλά και ολόκληρη την οικουμένη, στέκονται εμπόδιο σε αυτήν την ευρωπαϊκή ανάπτυξη

- *Η σύγκρουση των δυο αυτών κόσμων είναι αναπόφευκτη...*

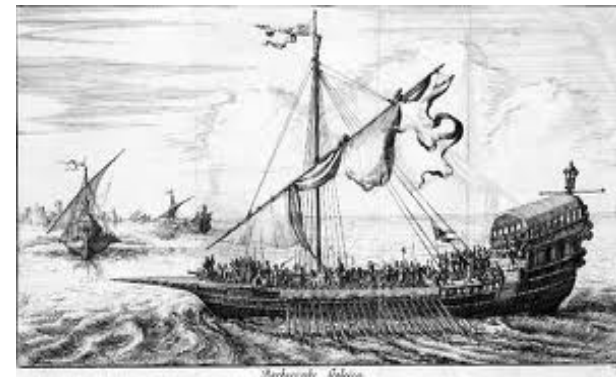
«Η Νεότερη Ιστορία αρχίζει κάτω από την πίεση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας»

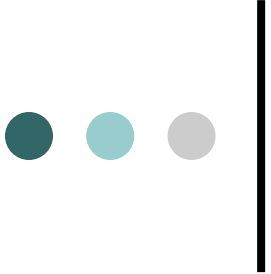
Lord Acton

- Ευρωπαϊκές Δυνάμεις ↔ Οθωμανική Αυτοκρατορία
(1453 – 1821):

Σχέσεις αντιπαλότητας (πολεμικές)
αλλά και συνεργασίας (πολιτικές & οικονομικές)

- ▶ **1463 – 1918**: οι Οθωμανοί διεξήγαγαν 43 πολέμους
(**31 με ευρωπαϊκά έθνη**)

Βενετοκρατία
1204 -1715

Τουρκοκρατία
(1453;) – (1821;)

○ **Ευρωπαίοι:** Εμπορικά συμφέροντα στην
Ανατολική Μεσόγειο

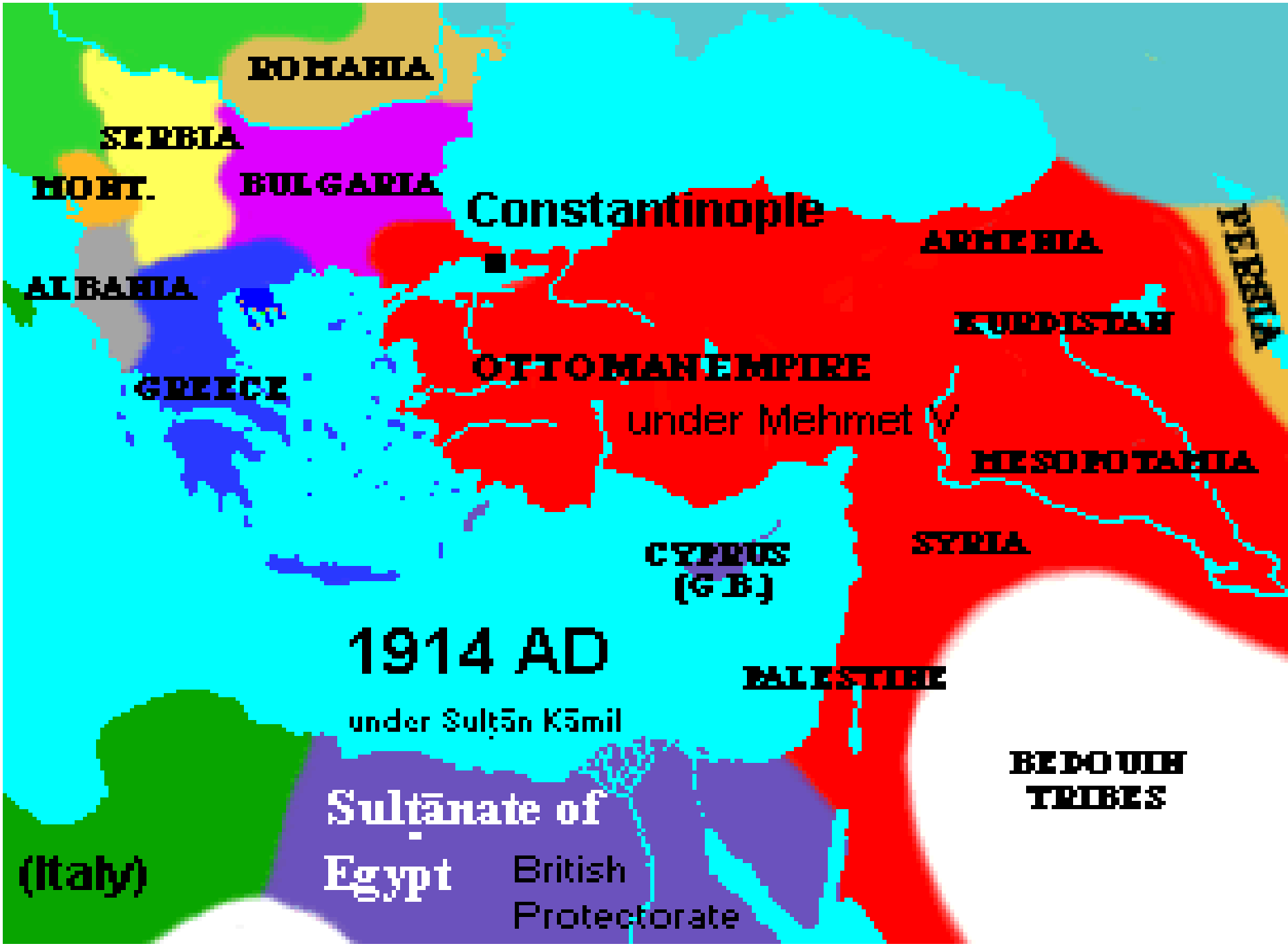
Οθωμανοί: Επεκτατική οθωμανική πολιτική
(«Ιερός Πόλεμος» - Γαζήδες)

Μερικές συνέπειες των Οθωμανικών κατακτήσεων στην Ευρωπαϊκή Ιστορία

- *Μετατόπιση της οικονομικής δραστηριότητας από τη Μεσόγειο → Ατλαντικό*
- *Εδραίωση του Προτεσταντισμού στην Κεντρική Ευρώπη*
- *Ανακοπή των εξελίξεων για μονιμότερη παρουσία της Αυστρίας στα Βαλκάνια*
- *Έντονη εμπορική δραστηριότητα Βενετών, Γάλλων, Βρετανών, Ολλανδών... στην Ανατολή*
- *Συμβολή στη δημιουργία εθνικών κρατών...*

ROMANIA

SERBIA

MONT.

BULGARIA

Constantinople

ARMENIA

ALBANIA

KURDISTAN

GREECE

OTTOMAN EMPIRE

under Mehmet V

MESOPOTAMIA

**CYPRUS
(C.B.)**

SYRIA

1914 AD

PALESTINE

under Sultān Kāmil

**BEDOUIN
TRIBES**

(Italy)

Sultānate of

Egypt

British
Protectorate

Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ

- **1453:** Άλωση της Κων/πολης
- **1455:** Κατάκτηση Μολδαβίας
- **1456 – 1467:** πόλεμοι και ήττα του Αλβανού *Σκεντέρμπεη*
- **1463 – 1479:** Βενετοτουρκικός πόλεμος
- **1460:** Κατάκτηση Αθήνας, Μιστρά

- **1461:** Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
- **1470:** Εύβοια
- **1475:** Κριμαία
- **1476:** Βλαχία
- **1479:** Λήμνος

- 1499: Ναύπακτος
- 1497: Αλβανία
- 1517: Συρία, Αίγυπτος, Αραβική Χερσόνησος (μέρος)
- 1521: Βελιγράδι
- 1522: Ρόδος

- 1529: *α΄ πολιορκία Βιέννης*
- 1540: Πελοπόννησος
- 1560: Νάξος
- 1565: πολιορκία Μάλτας
- 1566: Χίος
- 1571: Κύπρος – *Ήττα Οθωμανών στη ναυμαχία της Ναυπάκτου*

- **1648 – 1669**: Κρήτη
- **1676**: Ουκρανία (μέρος)

- **1677 – 1681**: α΄ ρωσοτουρκικός πόλεμος

- **1683**: *β΄ πολιορκία της Βιέννης*

- **1684 – 1690**: βενετοτουρκικός πόλεμος –
κατάκτηση της Πελοποννήσου

Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΝΑΣΧΕΣΗ

- **1699**: **Συνθήκη του Κάρλοβιτς**:
(η Πελοπόννησος → βενετική)

- **1714 – 1718**: βενετοτουρκικός
πόλεμος,
Συνθήκη Πασσάροβιτς
(Η Πελοπόννησος → τουρκική)

- 1736: ρωσο-αυστρο-τουρκικός πόλεμος
- 1739: *Συνθήκες Βελιγραδίου και Νίσσας*
- 1768 – 1774: ρωσοτουρκικός πόλεμος (Ορλωφικά)
- 1774: *Συνθήκη του Κιουτσούκ – Καϊναρτζή*
- 1788: αυστροτουρκικός πόλεμος

- 1787 – 1792: ρωσοτουρκικός πόλεμος
(Λ. Κατσώνης)
- 1792: *Συνθήκη του Ιασίου*
- 1798: γαλλοτουρκικός πόλεμος
- 1804: σερβική επανάσταση
- 1806 – 1812: ρωσοτουρκικός πόλεμος
- 1812: *Συνθήκη του Βουκουρεστίου...*

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

«ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ»

= «*Η εκδίωξη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από την Ευρώπη και η διαμάχη των ευρωπαϊκών κρατών για τη διανομή των εδαφών της*»

(Προϊστορία: 11^{ος} - 13^{ος} αιώνας)

1^η Φάση: 1453 – 1683 ✓

2^η Φάση: 1683 – 1830 ✓

3^η Φάση: 1830 - 1924

○ Προϊστορία του Ανατολικού Ζητήματος (11^{ος} – 13^{ος} αιώνας)

○ 11^{ος} αιώνας: Σελτζούκοι

1071: Μαντζικέρτ

1176: Μυριοκέφαλο

○ 13^{ος} αιώνας: Οθωμανοί

1326: Προύσα

1354: Καλλίπολη

1361: Ανδριανούπολη

1389: Κοσσυφοπέδιο (Σέρβοι)

1396: Νικόπολη (αντιτουρκικός συνασπισμός)

1444: Βάρνα (»»»»» »»»»»)

1453: Άλωση της Κων/πολης

○ Αρχή της Νεότερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας

1^η Φάση Ανατολικού Ζητήματος:

1453 (άλωση Κων/πολης) – **1683** (Β΄ πολιορκία Βιέννης)

- ▶ Η αντίσταση στους Τούρκους μεταφέρεται από το **Βυζάντιο** → **Δύση**
- ▶ Επέκταση των Οθωμανών στη Μ. Ανατολή, στη Β. Αφρική και στα Β. Βαλκάνια
(→ **άμεση απειλή για την Ευρώπη...**)

1459 – 1526: Καθυπότητα Σερβίας, Βοσνίας,
Ερζεγοβίνης, Αλβανίας, Ουγγαρίας

- Δημιουργία αντιτουρκικών συνασπισμών – Πάπας (“*Sacra Lega Antiturca*”)
- ΑΙΤΙΕΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ:
- Εμπορικά συμφέροντα στην Ανατολική Μεσόγειο (*Ευρωπαίοι*) [~ απελευθέρωση των υπόδουλων]

- Επεκτατική οθωμανική πολιτική («*Ιερός Πόλεμος*» - *Γαζήδες*)

Οι αντίπαλοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας:

Βενετία, Γένοβα,
Ισπανία, Αυστροουγγαρία,
Παπικό κράτος,
Κράτη της Νάπολης, της Σικελίας
και της Μάλτας,
Ιωαννίτες ιππότες,
(Γαλλία), Πολωνία, Ρωσία...

- οι επιτυχίες των Οθωμανών: **τεράστια απήχηση και τρόμος στους Ευρωπαίους**

- ο Φυλλάδια, θρύλοι, προφητείες...

- ο Αντιτουρκικοί συνασπισμοί (*Sacra Lega*)

Ιδεολογία των Οθωμανών Σουλτάνων:

Άρνηση της συνεχούς ειρήνης
και υιοθέτηση της ιδέας της
«κοσμοκρατορίας»

- Το Βασίλειο των Πιστών μουσουλμάνων οφείλει να εξουσιάσει κάθε *Βασίλειο των Απίστων...*

1. BENETIA:

- Οι Βενετοτουρκικοί πόλεμοι ήταν **επτά**
● ● ● ένοπλες συγκρούσεις
μεταξύ της Δημοκρατίας της Βενετίας
και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
(1463–1718)
για τον έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου.

- Οι πόλεμοι αυτοί οδήγησαν σταδιακά στην απώλεια των βενετικών κτήσεων
(***Εύβοια, Πελοπόννησος, Κρήτη, Κύπρος***)
και στην εδραίωση της οθωμανικής
κυριαρχίας στην περιοχή

○ Μοναδικό ενδιαφέρον της Βενετίας:
τα εμπορικά της συμφέροντα στην Ανατολή

○ Μοναδικό ενδιαφέρον των Οθωμανών:
η εξάλειψη των δυτικοευρωπαϊκών
θυλάκων στη Ν.Α Ευρώπη

Βενετο-τουρκικοί πόλεμοι (1463 – 1718)

→ συνεχής συρρίκνωση των βενετικών
επιδιώξεων στην Ανατολή

○ **Αλλά και συνεχείς εμπορικές σχέσεις μεταξύ
τους...**

- Βασικό όπλο των Βενετών ήταν αρχικά το ισχυρό ναυτικό τους που ήταν ποιοτικά καλύτερο από το αντίστοιχο οθωμανικό.
- Για αυτό το λόγο, προσπαθούσαν να μεταφέρουν τον πόλεμο στη θάλασσα όπου θα μπορούσαν να πετύχουν αποφασιστική νίκη που θα τους έφερνε σε πλεονεκτική θέση.
- Αλλά αργότερα οι Οθωμανοί προσάρτησαν τα *πειρατικά καράβια της βόρειας Αφρικής* και ανέπτυξαν επίσης αξιόλογο στόλο

○ Η βασικότερη αδυναμία της Βενετίας ήταν ο **μισθοφορικός χαρακτήρας** των χερσαίων δυνάμεων που μπορούσε να κινητοποιήσει

(ανάμεσά τους και Έλληνες μισθοφόροι
– οι **stradioti**)

που απαιτούσαν πολλά χρήματα...

○ Αντίθετα, οι **Οθωμανοί** βρίσκονταν
● ● ● σε πλεονεκτική θέση, γιατί:

A) είχαν την πρωτοβουλία των κινήσεων,

B) οι οικονομικές δυνατότητές τους, ως τα μέσα του 17ου αιώνα, ήταν απεριόριστες,

Γ) οι στρατιωτικές δυνάμεις ήταν ανεξάντλητες,

Δ) οι δε επιχειρήσεις διεξάγονταν στο εσωτερικό της επικράτειάς τους και έλεγχαν απόλυτα τις γραμμές ανεφοδιασμού και επιμελητείας τους.

- Οι συγκρούσεις αυτές άλλαξαν ριζικά τον χάρτη της Ανατολικής Μεσογείου,

μετατρέποντάς την σε "**οθωμανική λίμνη**" και επηρέασαν άμεσα τους ελληνικούς πληθυσμούς.

NAVE LORDANA

NAVE DEL ARMER

LA NAVE TURCESCHA

CHMALI

LAPANDORA

Οι Βενετοί δεν είχαν καλή φήμη ως σύμμαχοι και ήταν έτοιμοι να συνθηκολογήσουν με τους Οθωμανούς, όταν η συγκυρία ήταν ευνοϊκή για τα συμφέροντά τους, εγκαταλείποντας τους συνεργάτες τους.

Είναι αναμενόμενο ότι η καιροσκοπική τακτική της Βενετίας έπληττε περισσότερο τους συμμάχους της, όπως οι Έλληνες, που διαβιούσαν στην οθωμανική επικράτεια, καθώς τους άφηνε απροστάτευτους στην οθωμανική εκδικητικότητα...